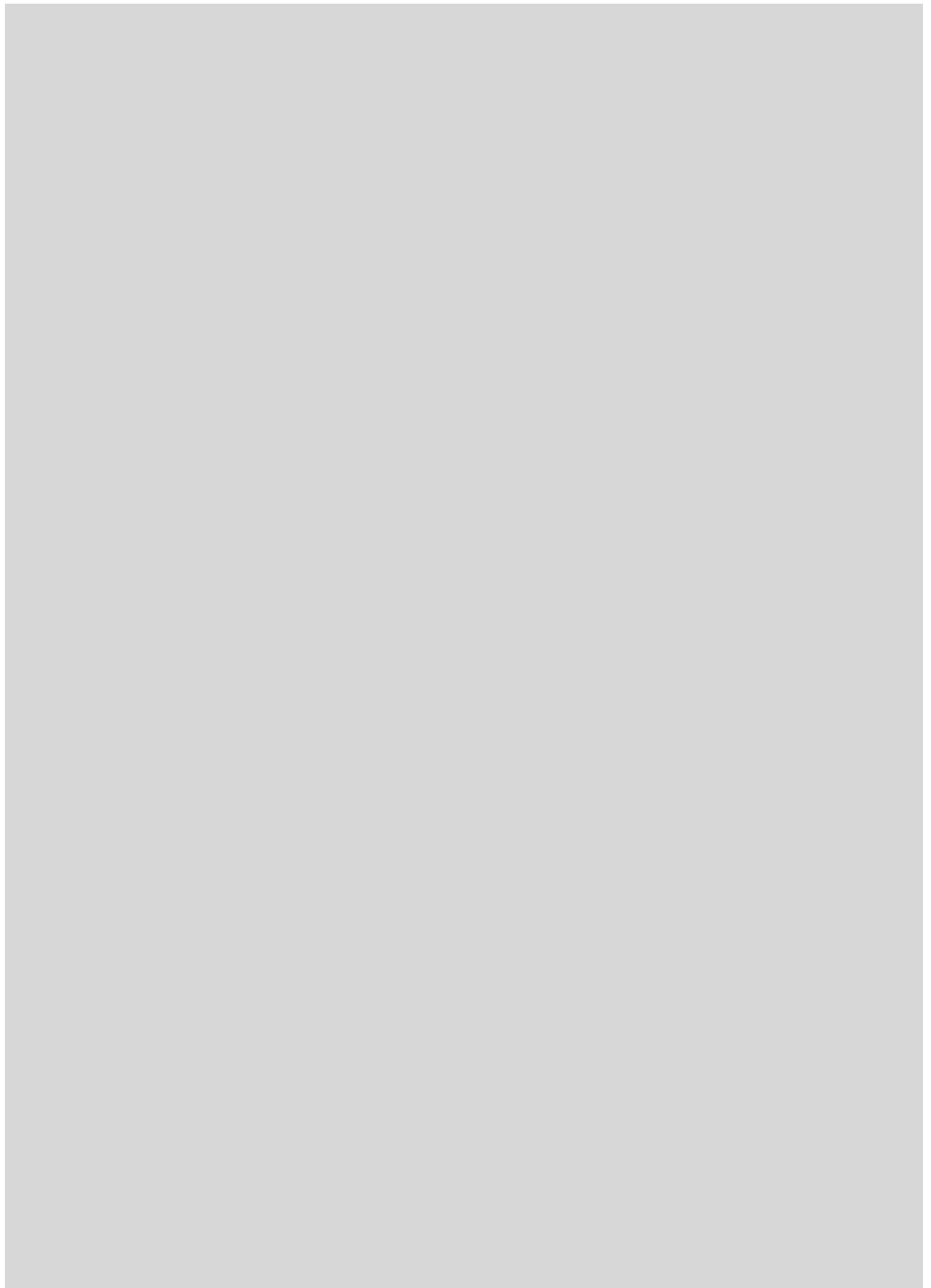

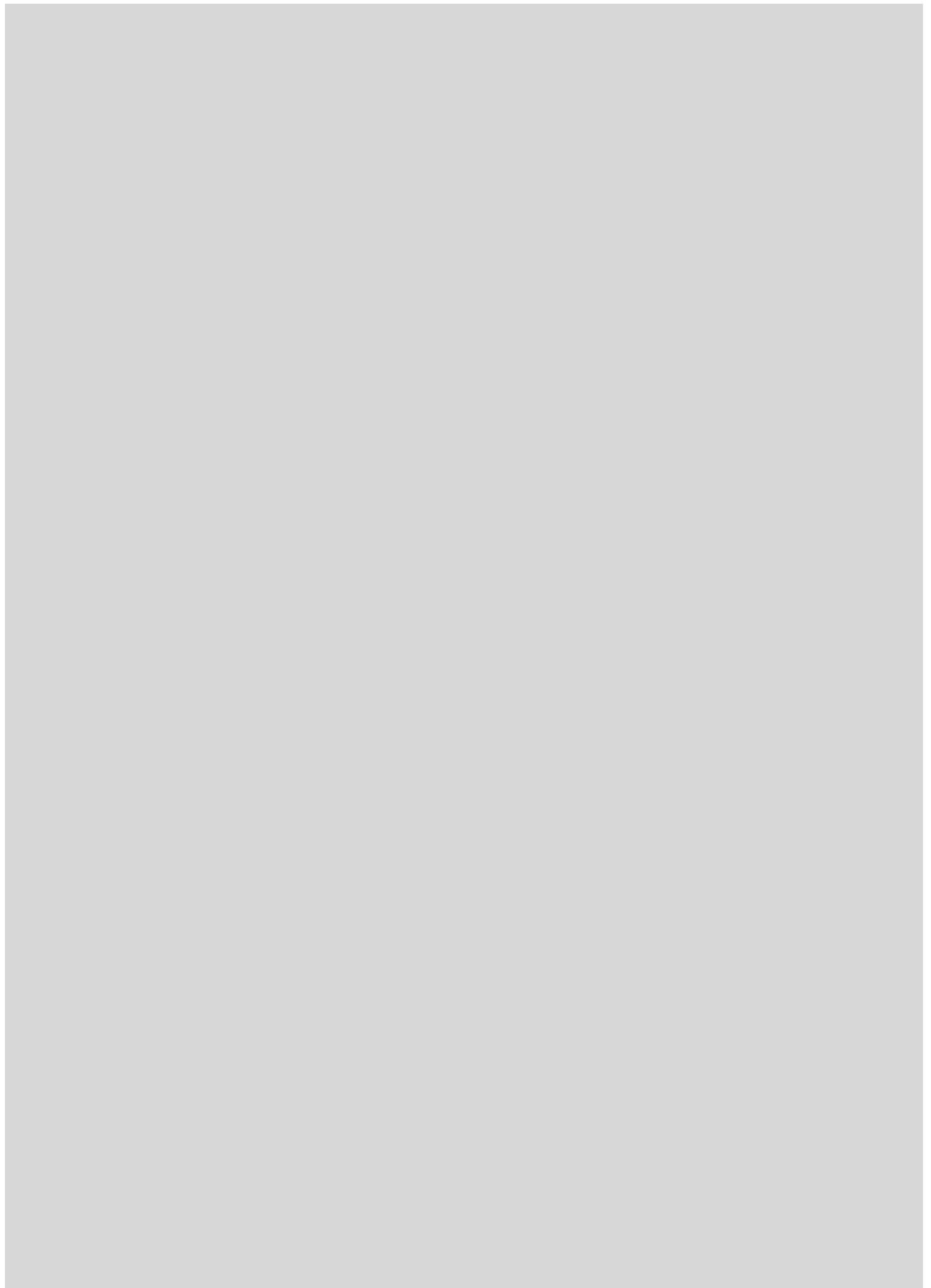
MIKÄ ON SUOMEN PANKKI?

Sisällys

Suomen Pankin tavoite ja tehtävät	3
Historiaa	4
Asema ja hallinto	5
Johtokunta	6
Henkilöstö ja organisaatio	7
Rahoitustarkastus	7
Suomen Pankki Euroopan keskuspankkijärjestelmässä	8
EKPJ:n organisaatio	10
Eurojärjestelmän tavoitteet, tehtävät ja toiminta	11
Rahapolitiikka	12
EKP:n rahapolitiikan tavoite	12
Rahapolitiikan välineet	14
Valuuttakurssipolitiikka	15
Valuuttavaranto	15
Rahoitusmarkkinat	16
Rahoitusjärjestelmän vakaus ja tehokkuus	16
Maksujärjestelmät	17
Rahahuolto	18
Tutkimus ja tilastot	19
Viestintä	20
Kansainvälinen yhteistyö	21
Historiallisia vuosilukuja	22
Sanasto	24
Yhteystiedot	25

Suomen Pankin tavoite ja tehtävät

Kuvaaja Peter Mikkelsson

Suomen Pankki on Suomen *keskuspankki* ja *Euroopan keskuspankkijärjestelmän* (EKPJ) jäsen. Suomen Pankin tärkein tavoite on ylläpitää hintavakautta. Hintavakaus luo edellytyksiä taloudelliselle hyvinvoinnille. Saavuttaakseen tämän tavoitteen Suomen Pankki osallistuu *eurojärjestelmän* rahapolitiikan valmisteluun, päätöksentekoon ja tiedottamiseen sekä toteuttaa eurojärjestelmän rahapoliittisia toimia Suomessa.

Suomen Pankista sekä sen tehtävistä ja tavoitteista säädetään Suomen Pankista annetussa laissa. Lain mukaan pankin tehtäviin kuuluu myös

- huolehtia maksu- ja muun rahoitusjärjestelmän luotettavuudesta ja tehokkuudesta sekä osallistua sen kehittämiseen
- laskea liikkeeseen seteleitä ja huolehtia yhteistyössä pankkien ja muiden yritysten kanssa Suomen rahahuollosta
- huolehtia valuuttavarannon hallussapidosta ja hoidosta
- laatia ja julkaista toimintansa kannalta tarpeellisia tilastoja.

Suomen Pankilla on myös laajaa tutkimustoimintaa sekä tutkimusosastollaan että siirtymätalouksien tutkimuslaitoksessa. Lisäksi pankki hoitaa yhteyksiä moniin kansainvälisiin järjestöihin.

Päämääränä talouden vakaus

Huolehtimalla tehtävistään Suomen Pankki edistää taloudellisen toimintaympäristön vakautta sekä luo edellytyksiä talouskasvulle ja työllisyydelle. Samoihin päämääriin Suomen Pankki pyrkii osallistumalla aktiivisesti kotimaassa ja kansainvälisissä yhteisöissä käytävään talouspoliittiseen keskusteluun.

Suomen Pankki on yksi maamme keskeisistä talouden asiantuntijoista ja tuo talouspoliittiseen keskusteluun vahvan analyysipanoksen. Euroopan keskuspankkijärjestelmässä Suomen Pankki on aktiivinen ja rakentava jäsen sekä Suomen talouden asiantuntija. Suomessa pankin roolina on kertoa, miten eurojärjestelmän yhteinen rahapolitiikka vaikuttaa maamme talouteen ja mitä se merkitsee kotimaisen päätöksenteon kannalta.

Keskuspankki

Rahapolitiikkaa harjoittava viranomainen, joka mm. säätelee taloudessa liikkuvan rahan määrää, markkinoilla vallitsevia korkoja tai valuutakursseja. Eri maiden keskuspankkien asema ja tehtävät poikkeavat huomattavasti toisistaan.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ)

EKPJ perustettiin 1.6.1998. Sen jäseniä ovat kaikkien EU-maiden keskuspankit ja EKP, mutta yhteiseen rahapolitiikkaan osallistuvat vain eurojärjestelmään kuuluvat keskuspankit. Eurojärjestelmän ulkopuoliset keskuspankit osallistuvat EKPJ-yhteistyöhön vain rajoitettusti.

Eurojärjestelmä

Järjestelmän muodostavat Euroopan keskuspankki ja euroalueen kansalliset keskuspankit. Järjestelmä alkoi hoitaa euroalueen yhteistä rahapolitiikkaa vuoden 1999 alussa.

Historiaa

Kuvaaja Brunskow

Suomen Pankki on perustettu vuonna 1811 – yli sata vuotta ennen maamme itsenäistymistä. Kuvassa Suomen Pankin pääkonttorin toimistotyöntekijöitä vuonna 1910.

Suomen Pankki on yksi maailman vanhimmista keskuspankeista. Suomen siirtynyt vuonna 1809 Ruotsin yhteydestä Venäjän vallan alaisuuteen päätettiin maamme rahaolot järjestää uudelleen. Vuonna 1811 keisari Aleksanteri I antoi määräyksen perustaa Waihetus- Laina- ja Depositioni-Contorin Suomen Turkuun. Tästä alkuaikoina lähinnä setelien vaihtokonttorina, lainakassana ja valtion kassanhoitajana toimineesta maamme ensimmäisestä pankista kehittyi Suomen Pankki. Helsinkiin pankki muutti vuonna 1819.

Varsinaiset keskuspankkitehtävänsä Suomen Pankki aloitti 1800-luvun loppupuolella, kun Suomi oli saanut oman rahan ja maahan oli perustettu liikepankkeja. Suomen Pankki alkoi välittää pankkien välisiä maksuja ja toimia tarvittaessa pankkien hätärahoittajana. Vuonna 1875 Suomen Pankin ohjesäännössä todettiin keskuspankin tehtäväksi "rahallaitoksen pitäminen vakavalla ja turvallisella kannalla sekä rahaliikkeen edistäminen ja helpottaminen". Suomen itsenäistyttyä

Suomen Pankin asema maan keskuspankkina vahvistettiin.

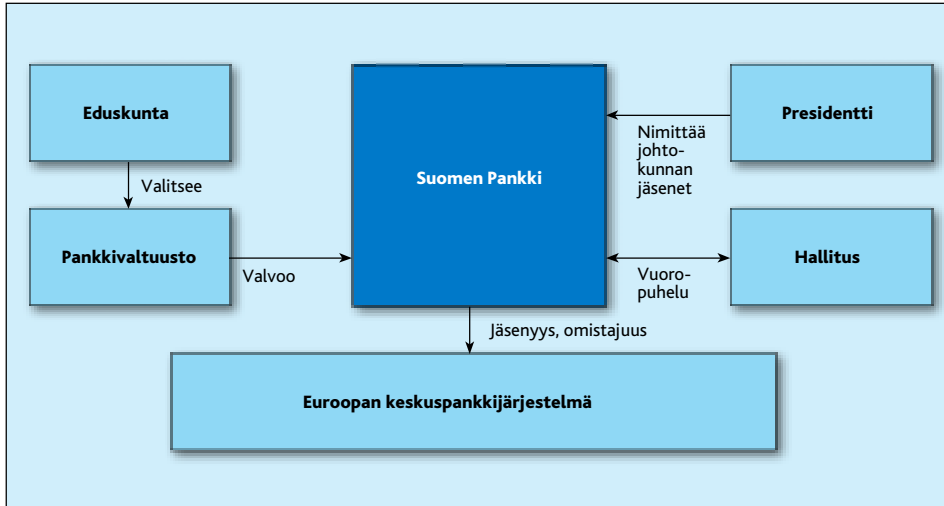
Toisesta maailmansodasta lähtien Suomen Pankilla oli vuosikymmenien ajan laajat valtuudet säännöstellä maamme valuutta- ja pääomanliikkeitä. 1950-luvun lopulla säännöstelyä alettiin vähitellen purkaa ja kokonaan siitä luovuttiin 1990-luvun alussa.

Suomen Pankin päätavoitteeksi oli määritelty markan ulkoisen arvon turvaaminen. Tavoitteeseen pyrittiin sääntelemällä liikkeessä olevan rahan määrää ja korkotasoa sekä markan arvoa suhteessa muihin valuuttoihin. Pankin tehtäviin kuului myös rahoitusjärjestelmän vakauden sekä rahahuollon turvallisuuden ja tehokkuuden edistäminen. Suomen Pankilla oli yksinoikeus rahan liikkeeseenlaskuun.

Vuonna 1995 Suomi liittyi EU:hun kansanäänestyksen jälkeen. Yksi syy Suomen EU-jäsenyysneuvotteluiden aloittamiseen oli pyrkimys vakauttaa maamme taloudellisia oloja. Vakaiden rahaolojen säilyttäminen on Suomen kaltaiselle pienelle maalle helpompaa osana yhteisurooppalaista talousaluetta kuin sen ulkopuolella.

Euron käyttöönotto vuonna 1999 ei olennaisesti muuttanut Suomen Pankille perinteisesti kuuluneita tehtäviä. Suurin ero on se, että nykyisin Suomen Pankki ei toimi pelkästään kansalliselta pohjalta, vaan osana keskuspankkien eurojärjestelmää.

Asema ja hallinto

Suomen Pankki toimii perustuslain mukaan eduskunnan takuulla ja hoidossa. Pankki on toiminnastaan vastuussa eduskunnalle ja eduskunnan kautta koko Suomen kansalle.

Pankin hallintoa ja toimintaa valvoo eduskunnan nimittämä, yleensä kansanedustajista koostuva yhdeksänjäseninen pankkivaltuusto, jonka eduskunta valitsee vaalikaudeksi. Pankkivaltuusto tekee vuosittain eduskunnan talousvaliokunnalle selvityksen pankin toiminnasta ja hallinnosta.

Suomen Pankki ei toimi verovaroilla, vaan oman toimintansa tuotoilla. Pankki saa tuloja mm. valuuttavarannon sijoittamisesta. Lain mukaan Suomen Pankin vuosittaisesta voitosta siirretään puolet valtiolle ja puolet käytetään pankin varantojen kartuttamiseen. Pankkivaltuusto voi perustellusta syystä päättää voiton jakamisesta toisin.

Eurojärjestelmän tehtäviä hoitaessaan pankki toimii *Euroopan keskuspankin (EKP)* suuntaviivojen ja ohjeiden mukaisesti. Muutoin se toimii itsenäisesti ja tekee tarvittaessa yhteistyötä Suomen hallituksen ja muiden viranomaisten kanssa.

Kuvaaja jaakko Koskenranta

Euroopan keskuspankki (EKP)
EKP:n ja eurojärjestelmän hallinnollinen keskus Frankfurtissa. EKP perustettiin 1.6.1998. EKP on kokonaan EU-maiden kansallisten keskuspankkien omistuksessa. Se sijaitsee Frankfurtissa Saksassa, ja sillä oli vuoden 2003 lopussa noin 1200 työntekijää.

Johtokunta

Suomen Pankin johtokunta 1.1.2004: varapuheenjohtaja Matti Louekoski, puheenjohtaja Matti Vanhala sekä johtokunnan jäsenet Sinikka Salo ja Pentti Hakkarainen.

Kuvaaja: Ihan Ahroth

Suomen Pankille kuuluvien tehtävien hoitamisesta vastaa johtokunta. Kukin johtokunnan jäsen vastaa tietyistä osastoista ja yksiköistä johtokunnan vahvistaman työnjaon mukaan.

Lain mukaan pankin toiminta on järjestettävä tehokkaalla ja taloudellisella tavalla. Johtokunta antaa pankkivaltuustolle säännöllisesti selvityksiä rahapolitiikan toteuttamisesta ja muusta pankin toiminnasta.

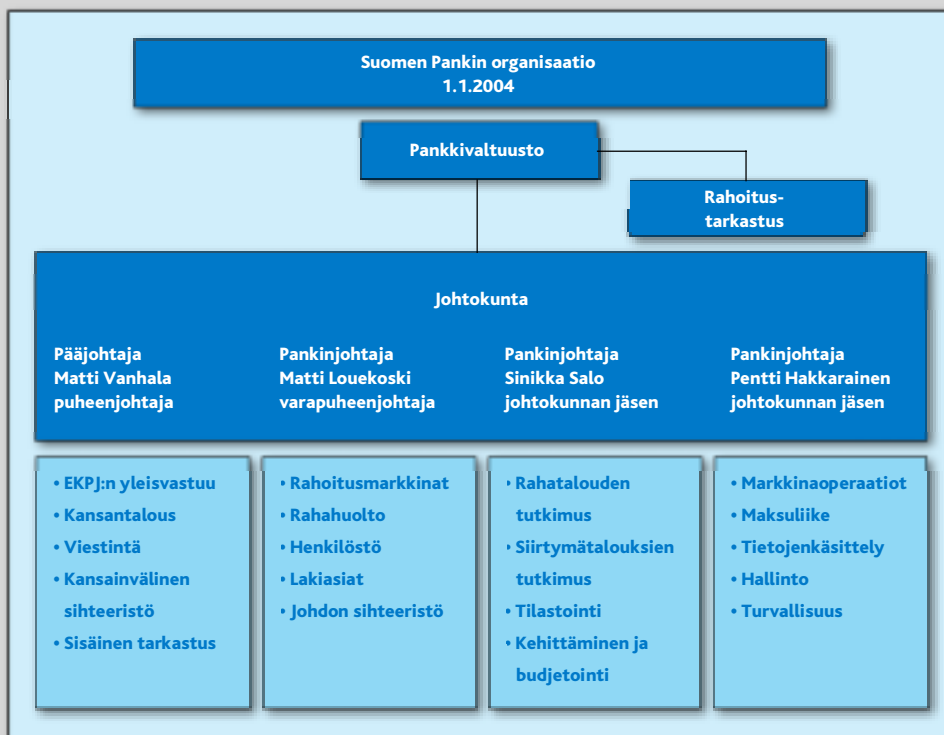
Johtokuntaan voi kuulua puheenjohtajan eli pääjohtajan lisäksi enintään viisi muuta jäsentä. Presidentti nimittää jäsenet hallituksen esityksestä. Hallitukselle

nimitysesityksen tekee pankkivaltuusto. Pääjohtajan toimikausi on seitsemän ja muiden jäsenten viisi vuotta. Sama henkilö voidaan nimittää johtokunnan jäseneksi enintään kolmeksi toimikaudeksi. Johtokunnan puheenjohtajaksi voidaan kuitenkin nimittää kahdeksi toimikaudeksi sellainen henkilö, joka on aikaisemmin toiminut johtokunnan jäsenenä.

Suomen Pankin pääjohtaja kuuluu jäsenenä EKP:n neuvostoon, joka on eurojärjestelmän ylin päättävä elin, sekä EKP:n yleisneuvostoon, joka käsittelee koko Euroopan keskuspankkijärjestelmään liittyviä kysymyksiä.

Henkilöstö ja organisaatio

Vuoden 2003 lopussa Suomen Pankissa oli 628 työntekijää. Työntekijöiden määrä on viime vuosina laskenut ja samalla asian-tuntijatehtävissä työskentelevien suhteellinen osuus on kasvanut. Lähes joka toisella suomenpankkilaisella on korkeakoulututkinto. Suomen Pankissa valmistellaan ja toteutetaan euroalueen rahapolitiikkaa ja tehdään paljon taloudellista tutkimusta. Lisäksi pankissa analysoidaan, ennustetaan ja tilastoidaan kansantalouden kehitystä, sijoitetaan Suomen valuuttatavarantoa ja hoidetaan hallinnollisia ja esikuntatehtäviä.

Maksuvälinehuollossa työskentelee suomenpankkilaisista vajaa viidesosa. Maksuvälinehuollosta vastaavat Suomen

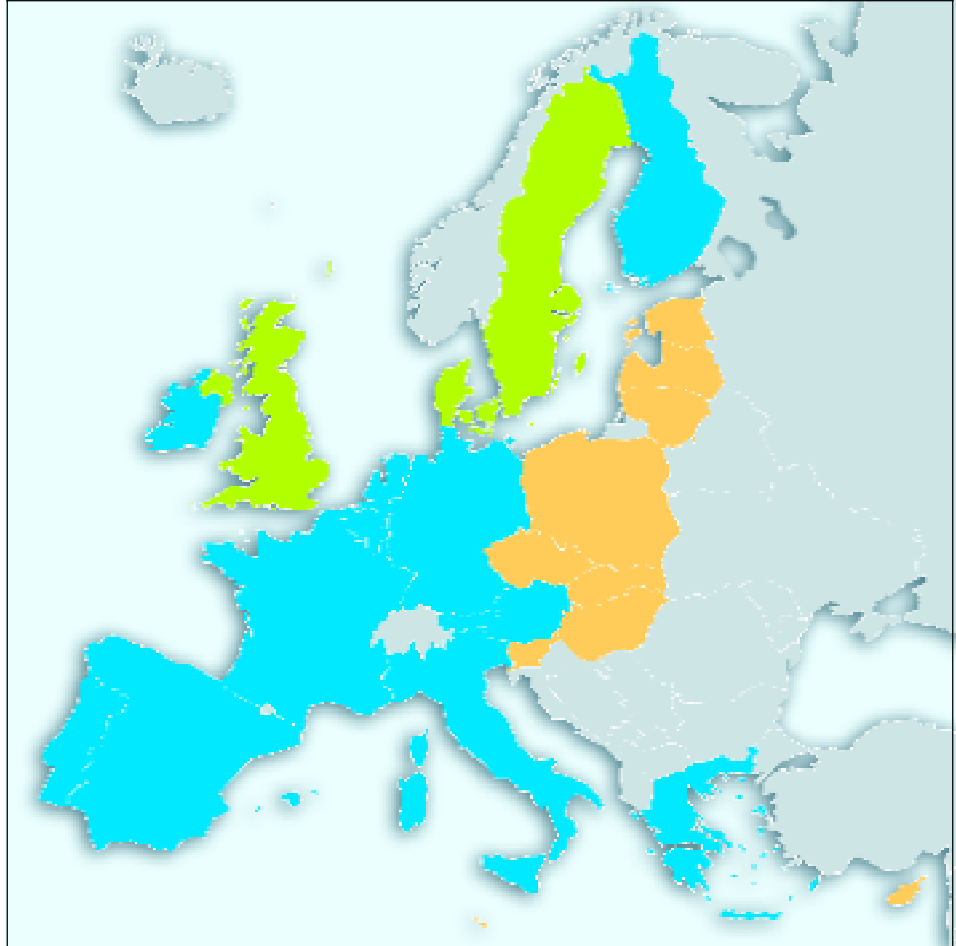
Pankin aluekonttorit ovat Kuopiossa, Oulussa, Tampereella, Turussa ja Vantaalla.

Suomen Pankin organisaatio jakaantuu osastoihin ja erityisyksiköihin. Niiden päälliköt raportoivat johtokunnalle. Suurimmat osastot jakaantuvat lisäksi toimistoihin, joiden päälliköt raportoivat osastopäälliköille.

Rahoitustarkastus

Suomen Pankin yhteydessä itsenäisenä viranomaisena toimii rahoitusmarkkinoita valvova Rahoitustarkastus (Rata). Sen tavoitteena on edistää rahoitusmarkkinoiden vakautta sekä luottamusta valvottavien ja markkinoiden toimintaan. Vuoden 2003 lopussa Ratassa oli 136 työntekijää.

Suomen Pankki Euroopan keskuspankkijärjestelmässä

Euroopan keskuspankkijärjestelmän jäsenmaat 1.5.2004 alkaen

■ Euroalue eli euron käyttöön ottaneet, EMUn kolmanteen vaiheeseen siirtyneet maat:

Belgia, Espanja, Hollanti, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Luxemburg, Portugali, Ranska, Saksa ja Suomi.

■ EU-maat, jotka eivät ole liittyneet euroalueeseen: Iso-Britannia, Ruotsi ja Tanska.

■ EU:n ja EKP:n uudet jäsenmaat 1.5.2004 alkaen: Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari ja Viro. Nämä maat ottavat euron käyttöön, kun niiden taloudet täyttävät yhteisen rahan käyttöönoton edellytykset.

Suomen Pankki on osa Euroopan keskuspankkijärjestelmää (EKPJ), johon kuuluvat kaikkien EU-maiden keskuspankit ja Euroopan keskuspankki (EKP). Kansalliset keskuspankit omistavat järjestelmän

hallinnollisena keskuksena toimivan, Frankfurtissa sijaitsevan EKP:n.

Eurojärjestelmä on EKPJ:n ydinryhmä, johon kuuluvat euroalueen maiden kansalliset keskuspankit. Euro-

Euroopan keskuspankki sijaitsee Frankfurtissa.

EMU

EMUn eli talous- ja rahaliiton (Economic and Monetary Union) tavoite on edistää EU-maiden taloudellista yhteistyötä ja talouskehitystä. EMU eteni vaiheittain ja saavutti kolmannen eli viimeisen vaiheensa 1.1.1999. Vuonna 1990 alkanut ensimmäinen vaihe ja 1994 alkanut toinen vaihe olivat EU-maiden talouksien lähentymisen aikaa, ja kolmannessa vaiheessa euroalueeseen osallistuvat maat ottivat käyttöön yhteisen rahan, euron.

Rahapolitiikka

Julkisen vallan toimenpiteet, joilla vaikutetaan rahajärjestelmän rakenteeseen ja toimintaan. Rahapolitiikkaa harjoitetaan yleisten talouspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Keskuspankit vastaavat rahapolitiikan käytännön toteuttamisesta säätämällä taloudessa liikkuvan rahan määrää, markkinoilla vallitsevia korkoja tai valuuttakursseja.

Ecofin

EU:n ministerineuvoston talous- ja finanssiasioista päättävä kokoonpano. Ecofinin kokouksiin osallistuvat EU-maiden valtiovarain- tai talousministerit. Euroryhmä on euroalueen maiden valtiovarainministereistä koostuva Ecofinin epävirallinen osa, joka keskustelee vain euroalueeseen liittyvistä asioista, mutta ei pääätä niistä.

Eurooppa-neuvosto

EU:n huippukokous, johon osallistuvat jäsenmaiden valtion ja/tai hallitusten päämiehet. Sen tehtävä on muun muassa määrittellä yleisiä poliittisia suuntaviivoja ja käsitellä asioita, joita ei ole pystytty ratkaisemaan EU:n toimielimissä.

alueeseen kuuluvat ne 12 maata, jotka ovat siirtyneet talous- ja rahaliiton eli EMUn kolmanteen vaiheeseen ja joissa käytetään rahana euroa. Eurojärjestelmä alkoi hoitaa euroalueen yhteistä *rahapolitiikkaa* vuoden 1999 alussa. Suomen Pankki on eurojärjestelmän suomalainen osa. Se edustaa Suomea eurojärjestelmässä ja eurojärjestelmää Suomessa.

EU:n perustamissopimuksen mukaan EKPJ:n pitää olla riippumaton EU:n toimielimistä, jäsenvaltioiden hallituk-

sista ja kaikista muista julkisista tai yksityisistä tahoista. Riippumattomuus tarkoittaa sitä, että EKPJ:n jäsenet eivät saa pyytää tai ottaa ohjeita miltään ulkopuoliselta taholta. Riippumattomuus on tärkeää keskuspankkien toiminnan ja rahapolitiikan uskottavuuden kannalta.

EKP raportoi järjestelmän toiminnasta säännöllisesti Euroopan parlamentille, Euroopan komissiolle, *Ecofin*-neuvostolle ja *Eurooppa-neuvostolle*.

EKPJ:n organisaatio

Euroopan keskuspankki-järjestelmä 1.5.2004 alkaen.

EKPJ:n komiteat

- Budjettikomitea
- Kansainvälisten suhteiden komitea
- Kriisijänpito- ja rahoitus-tulokomitea
- Lakiasiainkomitea
- Maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea
- Markkinaoperaatioiden komitea
- Pankkivalvontakomitea
- Rahapolitiikan komitea
- Setelikomitea
- Sisäisen tarkastuksen komitea
- Tieteelliset tutkimukset ja teknologian komitea
- Tilastokomitea
- Yhteistyökomitea

Suomen Pankin pääjohtaja kuuluu eurojärjestelmän korkeimpaan päättävään elimeen, EKP:n neuvostoon. Neuvoston jäseniä ovat euroalueen kansallisten keskuspankkien pääjohtajat sekä EKP:n johtokunnan kuusi jäsentä, yhteensä 18 henkeä. Neuvosto kokoontuu Frankfurtissa yleensä kaksi kertaa kuukaudessa, ja sen tärkein tehtävä on euroalueen rahapolitiikasta päättäminen.

EKP:n johtokunnassa on puheenjohtajan (EKP:n pääjohtajan) ja varapuheenjohtajan lisäksi neljä muuta jäsentä. Johtokunta vastaa EKP:n juoksevien tehtävien hoitamisesta EKP:n neuvoston antamien suuntaviivojen mukaisesti. Toisinaan se johtaa EKP:n toimintaa Frankfurtissa. Se myös valmistelee neuvoston kokoukset ja tekee niihin päätösesitykset.

Kaikkia EU-maita koskevia kysymyksiä käsittelee EKP:n yleisneuvosto. Siihen kuuluvat kaikkien EU-maiden keskuspankkien pääjohtajat sekä EKP:n johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Yleisneuvosto kokoontuu yleensä neljä kertaa vuodessa. Se osallistuu EKP:n neuvosta-antavien tehtävien hoitamiseen ja koordinoitiin sekä euroalueen laajenemisen valmisteluun, mutta ei eurojärjestelmän päätöksentekoon.

Eurojärjestelmän ja EKPJ:n päätöksiä valmistellaan sekä kussakin keskuspankissa että yhteisissä komiteoissa, joihin kuuluu asiantuntijoita kaikista EKPJ:n jäsenkeskuspankeista. Euroaluetta koskevien asioiden käsittelyyn osallistuvat vain eurojärjestelmän edustajat. Erilaisia komiteoita on yhteensä 13, ja kukin niistä on erikoistunut tiettyyn aihealueeseen.

Monilla komiteoilla on lisäksi joko pysyviä tai väliaikaisia työryhmiä. Komiteat valmistelevat asioita, joista johtokunta tekee esityksiä neuvostolle ja yleisneuvostolle. Neuvosto ja yleisneuvosto päättävät, mitä asioita EKPJ:ssä toteutetaan. Suomen Pankki voi vaikuttaa EKPJ:n päätöksiin jo valmisteluvaiheessa komitea- ja työryhmytyöskentelyn kautta.

Eurojärjestelmän tavoitteet, tehtävät ja toiminta

Eurojärjestelmän tärkein tavoite on pitää yllä hintatason vakautta euroalueella. Huolehtimalla hintavakaudesta eurojärjestelmän rahapolitiikka tukee parhaiten kansalaisten taloudellista hyvinvointia.

Sikäli kuin hintavakauden tavoitetta vaarantamatta on mahdollista, eurojärjestelmä tukee EU:n yleistä talouspolitiikkaa, jonka tavoitteena on mm. taloudellisen toiminnan tasapainoinen kehitys, kestävä ja ympäristöä kunnioittava talouskasvu sekä hyvä työllisyys ja suotuisat sosiaaliset olosuhteet.

Näihin tavoitteisiin eurojärjestelmä pyrkii seuraavin keinoin:

- määrittelemällä ja toteuttamalla yhteistä rahapolitiikkaa
- pitämällä hallussa ja hoitamalla euroalueen maiden valuuttavarantoja sekä toteuttamalla tarvittaessa valuuttamarkkinaoperaatioita
- edistämällä maksujärjestelmien moitteetonta toimintaa.

Eurojärjestelmä myös seuraa pankki- ja rahoitussektorin kehitystä, antaa lausuntoja toimivaltaansa liittyvissä kysymyksissä ja huolehtii tilastotietojen keräämisestä rahapolitiikan tarpeisiin. Lisäksi EKP:n neuvostolla on yksinoikeus antaa lupa setelien liikkeeseenlaskuun ja oikeus hyväksyä liikkeeseen laskettavien kolikoiden määrät euroalueen maissa.

EKP:n ja kansallisten keskuspankkien yhteistyönä tehdään talousennusteita rahapolitiikkapäätösten tueksi. Suomen

Pankki on Suomen talouden erikoistuntija ja tuo oman panoksensa myös euroalueelle ja maailmantaloutta koskevaan analyysiin.

Päätökset tehdään neuvostossa äänten yksinkertaisella enemmistöllä. Kaikissa poliittikapäätöksissä jokaisella jäsenellä on yksi ääni. Näin jokaisella neuvoston jäsenellä on yhtä suuri mahdollisuus vaikuttaa päätöksiin. Rahapolitiikkaratkaisut perustuvat näkemykseen koko euroalueen inflaation ja muun talouden kehityksestä. Jäsenet eivät aja kansallisia pyrkimyksiä, vaan koko euroalueen etua.

Vaikka päätökset tehdään keskitetysti EKP:n neuvostossa, niiden valmistelu ja toteutus on suurelta osin hajautettu kansallisiin keskuspankkeihin. Esimerkiksi rahapolitiikkaa valmistellaan ja toteutetaan hajautetusti ja kaikki Suomessa toimivat pankit hoitavat keskuspankki-asiansa Suomen Pankin kanssa.

Eurojärjestelmän päätökset tehdään keskitetysti EKP:n neuvostossa, mutta niiden valmistelu ja toteutus on suurelta osin hajautettu kansallisiin keskuspankkeihin.

Rahapolitiikka

EKP:n rahapoliittiset päätökset perustuvat euroalueen taloustilanteen monipuoliseen analyysiin. Kuva on Suomen Pankin markkinaoperaatioiden osastolta.

Kuvaaja Jussi Aalto

Rahapolitiikkaa ovat laajassa mielessä kaikki julkisen vallan toimet, joilla vaikutetaan rahajärjestelmän rakenteeseen ja toimintaan. Rahapolitiikkaa harjoitetaan yleisten talouspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Käytännössä rahapolitiikkaa toteuttavat keskuspankit. Ne ohjaavat taloudessa liikkuvan rahan määrää, markkinoilla vallitsevia korkoja tai, valuuttakurssijärjestelmästä riippuen, valuuttakursseja.

Perinteisesti rahapolitiikan tärkein tehtävä on ollut rahan arvon vakaudesta huolehtiminen eli *inflation* ja inflaatio-odotusten hillitseminen. Odotuksia hillitään tehokkaimmin asettamalla rahapolitiikalle mitattavissa oleva tavoite ja selkeä strategia, joka kertoo yleisölle jo etukäteen, mihin talouden mittareihin keskuspankki kiinnittää erityistä huomiota ja miten se pyrkii tavoitteeseen.

Rahapolitiikka välittyy talouteen monin eri tavoin. Rahapolitiikan operaatiot vaikuttavat pankkijärjestelmän maksuvalmiuteen, markkinakorkoihin ja valuuttakursseihin. Inflaatio ja inflaatio-odotukset määrittävät puolestaan *reaalikorkotasoa*, joka vaikuttaa talouden kokonaiskysyntään ja -tarjontaan.

EKP:n rahapolitiikan tavoite

EKP:n rahapolitiikan ensisijainen tavoite on pitää yllä hintavakautta euroalueella. Hintavakaus on määritelty euroalueen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin alle 2 prosentin vuotuiseksi nousuksi, ja siihen pyritään keskipitkällä aikavälillä. Tähän tavoitteeseen pyrittäessä tähdätään inflaatiovauhdin säilyttämiseen 2 prosentin tuntumassa keskipitkällä aikavälillä. Näin pyritään välttämään *deflaatiota* eli haitallista

Inflaatio

Rahan reaaliarvon aleneminen eli yleinen hintatason nousu.

Reaalikorko

Todellinen korko, josta on vähennetty inflaation vaikutus. Voimakkaan inflaation vallitessa reaalikorko on huomattavasti matalampi kuin nimelliskorko. Vastaavasti deflaatiotilanteessa reaalikorko on korkeampi kuin nimelliskorko.

Deflaatio

Yleisen hintatason lasku, inflaation vastakohta.

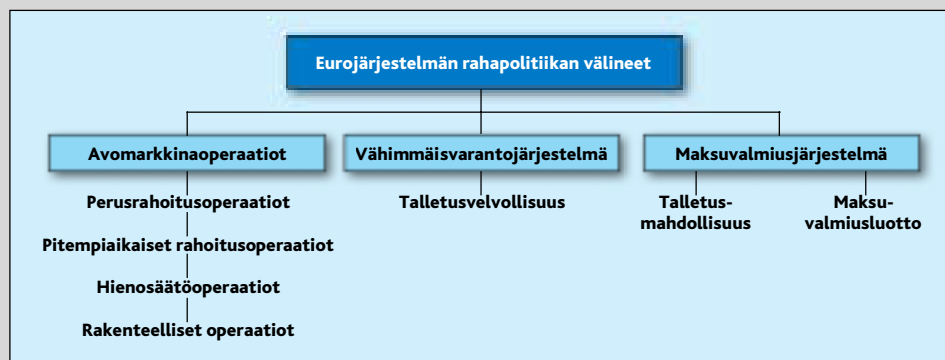

hintatason alenemista. Inflaatiotavoitteessa on otettu huomioon myös mahdolliset mittausarhat euroalueella.

EKP:n rahapoliittiset päätökset perustuvat euroalueen taloustilanteen monipuoliseen analyysiin ja rahan määrän kehitykseen. Taloudellisissa analyysissä tarkastellaan mm. hinta- ja kustannusindeksejä, palkkoja, valuuttakursseja sekä erilaisia suhdannekyselyjä. Niiden perusteella arvioidaan hintavakauteen

lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä kohdistuvia riskejä. Pitkän aikavälin inflaatiokehitystä arvioidaan myös analysoimalla kansantaloudessa liikkeessä olevan rahan määrää, koska rahan määrän ja hintojen kehityksen välillä on pitkällä aikavälillä selkeä yhteys. Mitä enemmän kansantaloudessa liikkuu rahaa suhteessa talouden kokoon, sitä helpommin hinnat lähtevät nousuun.

Erilaisilla rahapolitiikan välineillä säädelään markkinakorkojen tasoa.

Rahapolitiikan välineet

Hintavakauden ylläpitämiseksi eurojärjestelmällä on käytettävissään joukko rahapolitiikan välineitä. Näistä keskeisimpiä ovat perusrahoitusoperaatiot, joissa käytettävän *ohjauskoron* muutoksilla eurojärjestelmä viestii rahapolitiikan linjasta. Jos inflaatio näyttää analyysien perusteella kiihtyvän liian nopeaksi, voi EKP:n neuvosto nostaa ohjauskorkojaan. Vastaavasti jos inflaatio uhkaa hidastua liiaksi, voidaan ohjauskorkoja laskea.

Rahapolitiikan välineillä ohjataan lyhyitä markkinakorkoja, säädelään markkinoiden *likviditeettiä* ja viestitään rahapolitiikan linjasta. Kansalliset keskuspankit toteuttavat rahapoliittiset operaatiot samanaikaisesti EKP:n ohjeiden mukaisesti.

Avomarkkinaoperaatioista keskeisimpiä ovat perusrahoitusoperaatiot. Säännöllisesti viikoittain tehtävillä perusrahoitusoperaatioilla eurojärjestelmä lisää pankkijärjestelmän likviditeettiä tarjoamalla pankeille lyhytaikaista luottoa yhdeksi viikoksi. Luotoista maksettava

korko määräytyy huutokaupassa, jossa pankit ilmoittavat keskuspankille, kuinka paljon rahaa ne haluavat käyttöönsä ja millaisella korolla. Huutokaupoissa käytetään minimitarjouskorkoa, joka on eurojärjestelmän kulloinenkin keskeinen ohjauskorko.

Pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita tehdään kerran kuussa. Näissä operaatioissa luottolaitokset voivat lisätä omaa likviditeettiään ottamalla keskuspankilta luottoa kolmeksi kuukaudeksi keskuspankin järjestämässä vaihtuvakorkoisessa huutokaupassa. Koska näillä operaatioilla ei pyritä viestittämään rahapolitiikasta markkinoille, ei niille ole määrätty minimikorkoa.

Eurojärjestelmä voi tarvittaessa tehdä myös hienosäätö- ja rakenteellisia operaatioita. Hienosäätöoperaatioita käytetään odottamattomien korko- tai likviditeettivaihteluiden tasaamiseen. Rakenteellisilla operaatioilla vaikutaan pankkien pitkän aikavälin rahoitustilanteeseen suhteessa eurojärjestelmään.

Ohjauskorko

Ohjauskoroilla määritellään rahapolitiikan linjaa sekä ohjataan markkinoiden likviditeettiä ja markkinakorkojen kehitystä. Eurojärjestelmän ohjauskorkoja ovat EKP:n perusrahoitusoperaatioiden korko, maksuvalmiusluoton korko ja talletuskorko.

Likviditeetti

Maksuvalmius.

Euroalueella on käytössä vähimmäisvarantojärjestelmä, jossa pankkien ja muiden luottolaitosten on talletettava tietty osa varoistaan kansallisiin keskuspankkeihin. Tällä tavoin säädellään luottolaitosten likviditeettiä ja tasataan lyhyiden markkinakorkojen vaihteluja. Talletuksille maksetaan korkoa, joka on sama kuin kulloinkin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden minimikorko.

Eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmä tarjoaa luottolaitoksille mahdollisuuden saada kansallisista keskuspankeista maksuvalmiusluottoa tai tallettaa ylimääräisiä varojaan jokaisen pankkipäivän päättyessä. Näiden yön yli -luottojen ja -talletusten korosta määrää EKP:n neuvosto. Maksuvalmiusjärjestelmän korot muodostavat ns. korkoputken, jonka yläraja on luottokorko ja alaraja talletuskorko. Korkoputkea säättämällä viestitään rahapolitiikan linjasta ja rajoitetaan pankkien keskinäisten yön yli -lainojen korkojen vaihteluja.

Valuuttakurssipolitiikka

Eurojärjestelmällä ei ole valuuttakurssitavoitetta. Euro kelluu, eli sen valuuttakurssi määräytyy vapaasti markkinoilla. Tarvittaessa eurojärjestelmä voi kuitenkin vaimentaa kurssivaihteluja valuuttainterventioilla eli ostamalla tai myymällä euroja muita valuuttoja vastaan. Mahdollisista interventioista päättää

EKP:n neuvosto, ja kansalliset keskuspankit toteuttavat ne hajautetusti.

EU-maiden valtiovarain- tai talousministerien muodostama Ecofin-neuvosto voi antaa EKP:lle yleisiä valuuttakurssipoliittisia suuntaviivoja. Ne eivät kuitenkaan saa rajoittaa EKP:n itsenäistä asemaa tai olla ristiriidassa hintavakaustavoitteen kanssa.

Valuuttavaranto

Suomen Pankin oman valuuttavarannon arvo vuoden 2003 lopussa oli noin 9,2 miljardia euroa. Pankki tarvitsee valuuttavarantoa sekä varautuakseen mahdollisiin varannon läsiirtoihin EKP:lle että osallistuakseen IMF:n eli Kansainvälisen valuuttarahaston rahoitukseen, mikäli se on tarpeen kansainvälisen rahajärjestelmän turvaamiseksi. Lisäksi Suomen Pankki voi tarvita omaa valuuttavarantoa mahdollisissa poikkeusoloissa.

Euroalueen kansalliset keskuspankit siirsivät vuoden 1999 alussa osan omista varannoistaan EKP:lle. Siirron kokonaismäärä oli vajaat 40 miljardia euroa. Suomen Pankin osuus oli noin 700 miljoonaa euroa. EKP tarvitsee valuuttavarantoa mahdollisia valuuttamarkkinaoperaatioita varten.

EKP:n nimiin siirrettyjen varantojen sijoittaminen on kansallisten keskuspankkien vastuulla, mutta niiden sijoituspolitiikasta päättää EKP. Omien varantojensa sijoittamisesta keskuspankit päättävät itse.

Kuvaaja Jaakko Koskentola

Rahoitusmarkkinat

Rahoitusmarkkinoilla välitetään yksityisten ihmisten ja yhteisöjen ylimääräisiä varoja sellaisille yhteisöille ja yksityisille ihmisille, jotka tarvitsevat rahoitusta.

Rahoitusta välitetään pankkien ja muiden luottolaitosten kautta sekä suoraan markkinoilla laskemalla liikkeeseen arvopapereita. Rahoitusjärjestelmän tehokas ja luotettava toiminta on tärkeää koko kansantalouden kannalta. Rahoituksen tehokas kohdentuminen ja rahoitusmarkkinoiden vakaus edesauttavat taloudellista kehitystä ja hyvinvointia.

Maksujärjestelmät ovat tärkeä osa talouselämän ja rahoitusmarkkinoiden perusrakennetta. Ne mahdollistavat taloudellisen toiminnan sujuvuuden, kun maksut siirtyvät nopeasti ja turvallisesti maksajalta saajalle. Rahoitusmarkkinoiden perusrakenteeseen luetaan mukaan myös arvopaperikauppojen toteuttamiseen liittyvät järjestelmät.

Suomen Pankki toimii vakaiden, luotettavien ja tehokkaiden rahoitus- ja maksujärjestelmien ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi Suomessa. Pyrkimyksenä on mahdollisten rahoitusmarkkinakriisien ennaltaehkäisy ja kriisin hallinta, mikäli sellainen pääsee puhkeamaan. Keskuspankin työkaluja tässä toiminnassa ovat maksuliikeoperaatiot, yleisvalvonta ja rahoitusoperaatiot sekä osallistuminen järjestelmien kehittämiseen. Suomen Pankki on läheisessä yhteistyössä muiden valvonta- ja sääntelyviranomaisten kanssa.

Rahoitusjärjestelmän vakaus ja tehokkuus

Keskuspankin lakisäätteistä tehtävää, joka kohdistuu rahoitusjärjestelmän vakauteen, luotettavuuteen ja tehokkuuteen, kutsutaan rahoitusjärjestelmän yleisvalvonnaksi. Osana tätä tehtävää Suomen Pankki valvoo rahoitusjärjestelmän kokonaisuutta seuraamalla ja analysoimalla säännöllisesti järjestelmän tilaa ja kehitystä. Tavoitteena on edesauttaa rahoitusjärjestelmän vakautta ilman, että järjestelmän toimintaan jouduttaisiin puuttumaan. Suomen Pankin yhteydessä itsenäisenä viranomaisena toimivan Rahoitustarkastuksen tehtävä on puolestaan valvoa yksittäisten instituutioiden – luottolaitosten, sijoituspalveluyritysten ja pörssin – riskejä, vakavaraisuutta ja toiminnan laillisuutta.

Suomen Pankin harjoittaman yleisvalvonnan piiriin kuuluu erityisesti pankki-sektorin ja maksu- ja selvitysjärjestelmien vakauden ja tehokkuuden analyysi. Välineinä tässä tehtävässä ovat mm. eri järjestelmien yleisvalvonta, operatiivinen osallistuminen maksujärjestelmiin ja kriisienhallinnan menetelmien kehittäminen eurojärjestelmän ja muiden viranomaisten kanssa sekä yhteistyö markkinaosapuolten kanssa.

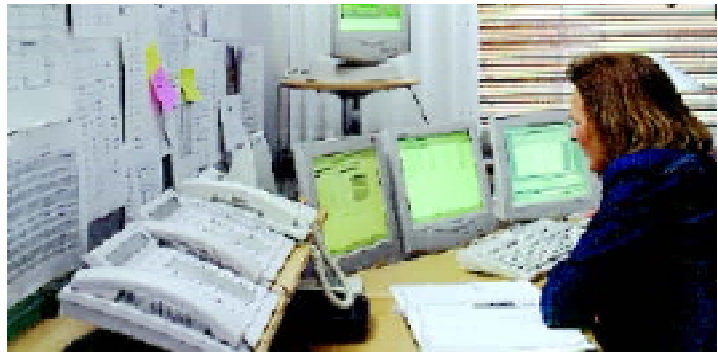
Euron käyttöönotto on yhtenäistänyt euroalueen rahoitusjärjestelmää ja lisännyt EU-maiden valvontaviranomaisten yhteistyötarvetta. Yhteistyötä tukevat

useat EKPJ:n ja EU:n komiteat pankki- ja maksujärjestelmäalueella. EKPJ:llä on näiden komiteoiden kautta merkittävä rooli euroalueen rahoitusjärjestelmän vauhdin edistäjänä. Myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden viranomaisten kesken on yhteistyön tarve lisääntynyt, kun rahoitusinstituutioiden toiminta maiden välillä kasvaa ja kehittyy nopeasti ja järjestelmät yhdistyvät.

Maksujärjestelmät

Euroopan rahoitusmarkkinoiden perusrakenne muuttuu nopeasti yhtenäismarkkinoiden luomisen vuoksi, kun maakohtaisien järjestelmien tilalle luodaan tehokkaampia, koko Euroopan tasoisia järjestelmiä. Tärkeimpiä näistä on keskuspankkien välinen *TARGET*-järjestelmä, jonka kautta toteutetaan euroalueen rahapoliittiset operaatiot. *TARGET* yhdistää EU-maiden kansalliset RTGS-järjestelmät (Real-Time Gross Settlement System eli reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä) ja EKP:n maksujärjestelmän yhdeksi kokonaisuudeksi.

Lähes kaikki EU-maiden luottolaitokset ovat yhteydessä *TARGET*iin joko oman maansa keskuspankin tai muun luottolaitoksen kautta. Järjestelmä kehitettiin yhteisen rahapolitiikan tarpeita varten. Sen käyttäminen myös muiden maksujen välittämisessä vähentää merkittävästi maksujärjestelmiin liittyviä riskejä, koska maksut ovat järjestelmän luon-

Kuvaaja Jussi Aalto

teen vuoksi heti lopullisia ja peruuttamattomia. *TARGET*in kautta voidaan välittää sekä pankkien välisiä maksuja että asiakasmaksuja.

*TARGET*in ohella suomalaiset pankit voivat käyttää myös lukuisia muita maksujärjestelmiä kansainvälisen maksuliikkeen hoidossa. Monesti kuitenkin niidenkin toiminnan taustalla ovat *TARGET*in kautta tehtävät katesiirrot.

TARGET-järjestelmän suomalainen osa on BoF-RTGS (Bank of Finland Real-Time Gross Settlement System), jota kutsutaan myös sekkitilijärjestelmäksi. Suomessa BoF-RTGS:n tilinhaltijat, jotka ovat pääosin pankkeja ja muita luottolaitoksia, voivat hoitaa maksuliikettään muiden luottolaitosten ja Suomen Pankin kanssa. Järjestelmä toimii täysin elektronisesti ja pitkälti automaattisesti. Järjestelmän kautta suoritettavat maksut ovat peruuttamattomia ja näin ollen riskittömiä saajalle. Suomen Pankki voi myöntää tilinhaltijoille päivänsäistä luottoa vakuutta vastaan maksuliikkeen sujuvuuden edistämiseksi.

Suomalaiset pankit voivat välittää maksuja kaikkiin EU-maihin *TARGET*-järjestelmän kautta. Kuva on Suomen Pankin maksuliikeosastolta.

TARGET

Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system eli koko EU:n kattava, EU-maiden kansalliset reaaliaikaiset bruttomaksujärjestelmät yhdistävä maksujärjestelmä.

Rahahuolto

Suomen Pankki huolehtii euroseteleiden laadusta ja aitoudesta Suomessa. Kuvassa on sadan euron seteleiden hologrammeja.

Kuvaaja Jussi Aalto

Suomen Pankki vastaa maassamme raha-
huollon viranomaistehtävistä. Se laskee
Euroopan keskuspankin luvalla liikkee-
seen eurosetelit ja -kolikot ja huolehtii eu-
roseteleiden laadusta ja aitoudesta. Kan-
salliset keskuspankit painattavat yhdessä
eurojärjestelmän vuosittain tarvitsemat
eurosetelit. Eurokolikoiden tuotannosta
puolestaan vastaavat Ecofin-ministeri-
neuvosto ja kansalliset viranomaiset,
Suomessa valtiovarainministeriö.

Suomen Pankin tehtävä on huolehtia
yhteistyössä pankkien ja muiden raha-
huollon osapuolten kanssa Suomen raha-
huoltojärjestelmän tehokkuudesta ja tur-
vallisuudesta. Suomen Pankin yhteistyö-
kumppaneita ovat pankkien lisäksi raha-
huoltoon ja -kuljetuksiin erikoistuneet
yritykset. Rahahuoltoyritykset toimittavat
käteisrahaa pankeille, pankkiauto-
maatteihin, kaappoihin ja muihin käteis-
rahaa tarvitseviin liikkeisiin sekä välit-

tävät rahan palautuksia laskentakeskuk-
siin ja Suomen Pankin aluekonttoreihin,
jotka sijaitsevat Kuopiossa, Oulussa,
Tampereella, Turussa ja Vantaalla.

Suomen Pankin aluekonttoreissa tar-
kistetaan euroseteleiden aitous ja laatu
sekä hävitetään huonokuntoiset setelit.
Suomen Pankki laskee uutta käteisrahaa
liikkeeseen tarpeen mukaan. Vuoden
2004 alussa liikkeessä olevan setelistön
määrä oli 108,5 miljoonaa ja sen arvo
3,6 miljardia euroa. Kolikkojen määrä oli
710 miljoonaa ja niiden arvo 286 miljoo-
naa euroa.

Suomen Pankki lunastaa kaikkia
markkamääräisiä seteleitä sekä uusimpia
markka- ja pennimääräisiä kolikoita
29.2.2012 asti. Hopeanväristen markko-
jen ja jäänmurtaja-aiheisten viitosten
lunastus jatkuu 31.12.2007 asti. Lunas-
tuspiste sijaitsee Suomen Pankin pääkont-
torissa Helsingissä.

Tutkimus ja tilastot

Kuvaaja Hanna Seira

Suomen Pankissa seurataan, tilastoidaan ja analysoidaan monipuolisesti Suomen talouden ja rahoitusmarkkinoiden kehitystä.

Suomen Pankki on yksi merkittävimmistä taloudellisen tutkimuksen keskuksista Suomessa. Pankin tutkimustoiminta suuntautuu erityisesti keskuspankin tehtäväkenttään, kuten rahapolitiikkaan, kokonaistaloudelliseen kehitykseen sekä rahoitusmarkkinoiden ja maksujärjestelmien toimintaan. Yhteistyö eurojärjestelmän jäsenten, muiden keskuspankkien sekä eri tutkimuslaitosten kanssa on tiivistä.

Tutkimuksen tavoitteena on tukea rahapolitiikan valmistelua sekä auttaa muita talouden päätöksentekijöitä, tutkijoita ja tiedotusvälineiden edustajia erityisesti Suomessa ymmärtämään eurojärjestelmän rahapolitiikan perusteita ja vaikutuksia.

Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos seuraa ja analysoi ns. siirtymätalouksien, lähinnä Venäjän ja Kiinan, kehitystä. Tutkimuslaitos keskittyy erityisesti siirtymätalouksien talouspoliittiseen kehi-

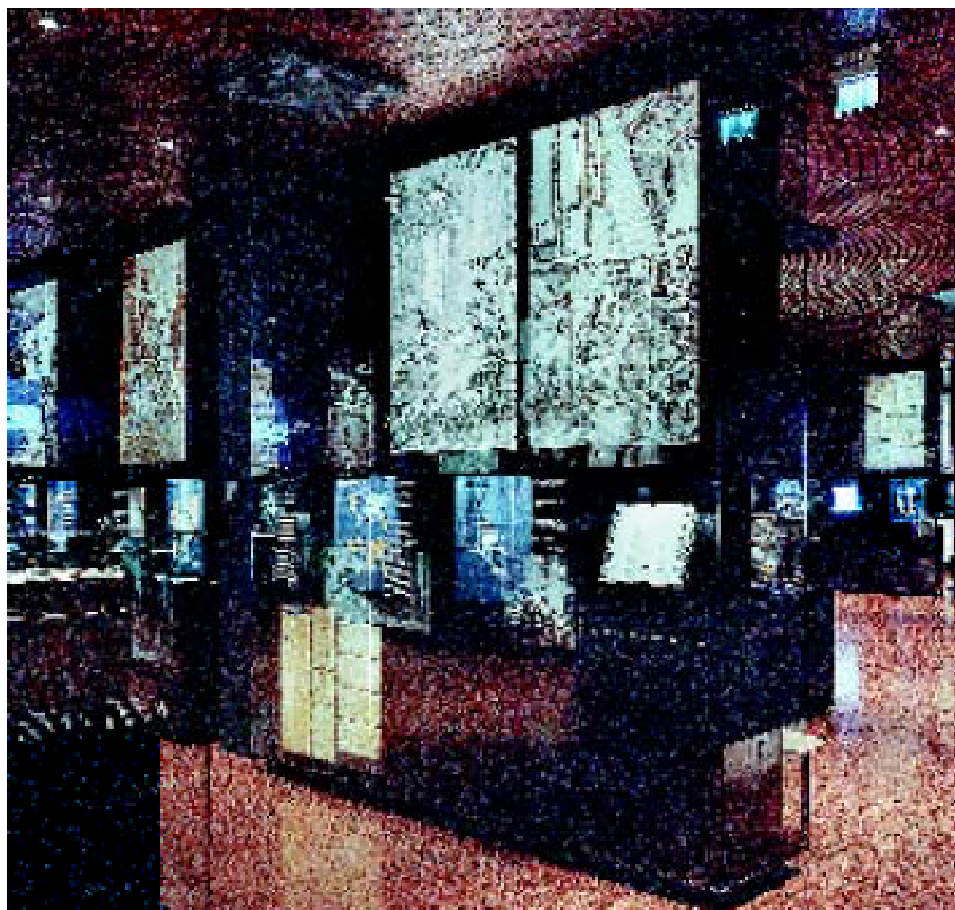
tykseen, siirtymätalouksien rahatalouden ja pankkijärjestelmän analyysiin sekä niiden julkisen talouden ongelmiin.

Tilastot

Suomen Pankki tuottaa Euroopan keskuspankkijärjestelmän edellyttämät Suomea koskevat tiedot euroalueen rahalaitos-, rahoitus- ja maksutasetilastoista sekä vastaavat kansalliset tilastot. Tilastoja julkaistaan kuukausittain Rahoitusmarkkinat-tilastokatsauksessa ja erillisinä tiedotteina. Julkaisut sisältävät Suomen rahalaitoksia koskevia monipuolisia korko-, talletus- ja lainatilastoja sekä tilastoja arvopaperimarkkinoista, maksutaseesta, ulkomaisesta varallisuusasemasta ja rahoitustilinpidosta. Näiden lisäksi julkaistaan tilastoja euroalueen rahapolitiikan välineistä, valuuttakursseista sekä euroalueen ja Suomen taloudesta. Tilastot ovat esillä myös pankin Internet-sivuilla osoitteessa www.suomenpankki.fi.

Viestintä

Elokuussa 2003 avattu rahamuseo esittelee rahatalouden historiaa ja nykypäivää.

Kuvaaja Rauno Traskelin

Suomen Pankki tiedottaa kansallisesti sekä omasta toiminnastaan että eurojärjestelmän päätöksistä. Se pyrkii myös edistämään eurojärjestelmän politiikan ymmärtämistä ja viestinnän avoimuutta.

Pankki kertoo ajankohtaisiin talousasioihin liittyvistä näkemyksistään neljännesvuosittain ilmestyvien Euro & talous -lehden ja Bank of Finland Bulletinin artikkeleissa. Muista julkaisuista tärkeimpiä ovat Suomen Pankin vuosikertomus, rahoitusjärjestelmän tilanteesta kertova vakauseraportti

sekä erilaiset pankin asiantuntijoiden tekemät tutkimukset.

Suomen Pankin rahamuseo esittelee rahatalouden historiaa ja nykypäivää sekä havainnollistaa Suomen Pankin nykyistä roolia osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää. Rahamuseossa on myös suomalaista setelitaidetta esittelevä kokoelma sekä vaihtuvia näyttelyjä.

Yksityiskohtaisempia tietoja Suomen Pankin toiminnasta, julkaisuista ja tilastoista saa pankin kotisivuilta osoitteesta www.suomenpankki.fi tai www.bof.fi.

Kansainvälinen yhteistyö

Suomen Pankki osallistuu monien talouden ja rahoitusjärjestelmien kehittämiseen pyrkivien kansainvälisten järjestöjen toimintaan. Euroopan keskuspankki on keskeinen toimija kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Eurojärjestelmän jäsenenä Suomen Pankilla on entistä monipuolisemmat kytkennät kansainväliseen yhteistyöhön. EKP:n neuvosto ja EKPJ:n kansainvälisten suhteiden komitea käsittelevät EKPJ:n ulkosuhteisiin liittyviä kysymyksiä.

Suomen Pankilla on edustaja myös yhdessä tärkeimmistä EU:n neuvoston alaisista komiteoista, talous- ja rahoituskomiteassa. Komitea seuraa jäsenvaltioiden ja yhteisön taloustilannetta sekä valmistelee Ecofin-neuvoston työtä.

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) jäsen Suomi on ollut vuodesta 1948. Järjestön päämääränä on edistää jäsenmaidensa tervettä talouskehitystä ja vakaita valuuttaoloja. Rahasto seuraa jäsenmaidensa talouksien kehitystä ja voi myöntää niille luottoa ulkomaisen maksuvalmiuden turvaamiseksi. Suomen suhteet Kansainväliseen valuuttarahastoon hoitaa Suomen Pankki yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

Suhteet IMF:n sisarjärjestöön Maailmanpankkiin (World Bank) ovat valtiovarainministeriön vastuulla. Maailmanpankki on vuonna 1944 perustettu kansainvälinen rahoituslaitos, jonka pääasiallinen tehtävä on tukea maailman köyhimpien

Kuvajaaja Jaakko Koskenmaki

maiden kansantalouksien taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä lainoittamalla ja antamalla talouspoliittista neuvontaa.

Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) perustettiin 1930 edistämään eri maiden keskuspankkien yhteistyötä, ja Suomen Pankki on alusta asti ollut sen osakas. Järjestelypankki seuraa ja analysoi pankkitoimintaa ja valuuttamarkkinoita. Erityisesti pankkivalvonnan ja vakauskysymysten käsittelyssä se on tärkeä keskuspankkien yhteistyöelin.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) jäseneksi Suomi liittyi vuonna 1969. Suomen Pankki on siitä lähtien osallistunut lähinnä OECD:n talouspolitiikkaa ja rahoitusmarkkinoita sekä pääomanliikkeiden vapauttamista käsittelevään työhön.

Suomen Pankki toimii yhteistyössä monien kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Historiallisia vuosilukuja

1809

Suomi irrotetaan Ruotsista. Porvoon valtiopäivillä keskustellaan Suomen omasta setelipankista.

1811

”Kejsarillisen Majestetin Armollinen Reglementi Waihetus- Laina- ja Depositioni-Contorille Suomen Suuren-Ruhtinan-maasa”. Suomen Pankin peruskirja.

1812

Suomen Pankki laskee liikkeeseen ensimmäiset, kopeekkamääräiset setelinsä.

1819

Suomen Pankki siirtyy Turusta Helsinkiin.

1840

Suomen Pankin ensimmäiset haarakonttorit perustetaan.

1840–1842

Ns. raharealisaatio toteutetaan eli yhä käytössä ollut Ruotsin raha korvataan suomalaisilla ja venäläisillä ruplilla.

1843

Suomen Pankki aloittaa ulkomaisten vekselien kaupan ja ”vekselikurssien” noteeraamisen.

1857

Diskonttokorko korotetaan kuuteen prosenttiin: korkopolitiikkaa aletaan harjoittaa.

1860

Suomi saa oman rahayksikön, markan.

1865

Rahareformi, jossa hopearahasta tulee ainoa laillinen maksuväline. Markka sidotaan hopeaan, ja se syrjäyttää ruplan maksuvälineenä.

1868

Suomen Pankki siirtyy säätyjen (myöh. eduskunnan) alaiseksi.

1875

Uusi ohjesääntö, jossa pankin tehtäväksi määritellään rahalaitoksen pitäminen vakavalla ja turvallisella kannalla. Valtiokonttori perustetaan, ja sen tehtävät erotetaan Suomen Pankin tehtävistä.

1877–1878

Markka sidotaan kultaan.

1883

Suomen Pankin pääkonttorirakennus Snellmaninpuolella valmistuu.

1886

Suomen Pankille annetaan yksinoikeus setelinantoon. Ensimmäiset pankin oman setelipainon setelit lasetaan liikkeeseen.

1890-luku

Pankkien asiakkaiden vekseliitten rediskonttaukset yleistyvät osaksi Suomen Pankin harjoittamaa keskuspankkipolitiikkaa.

1906

Pankkien välisen maksuliikkeen selvitys eli clearing alkaa Suomen Pankissa.

1915

Suomen Pankki keskeyttää setelien lunastamisen kullalla.

1919

”Suomen Pankki toimii eduskunnan takuulla ja hoivossa sekä eduskunnan valitsemain valtuusmiesten valvonnan alaisena” (hallitusmuoto, 73 §).

1925

Uusi ohjesääntö (vuodesta 1993 nimeltään laki Suomen Pankista) lukuisine myöhempine muutoksineen määrittelee pankin hallintoelimet, tehtävät ja toiminnan perussäännökset aina uusien lakien (1998 ja 1999) voimaantuloon asti.

1926

Suomi siirtyy uudelleen kultakantaan.

1931

Suomi luopuu käytännössä kultakannasta. Muut pankit solmivat Suomen Pankin aloitteesta talletuskorjoja koskevan sopimuksen, mikä johtaa vuosikymmenien ajan noudatettavaan käytäntöön.

1939–1944

Pääomanliikkeitä ja luottokorjoja laajasti rajoittava säännöstelyjärjestelmä luodaan sodan aikana.

1945–1946

Setelinleikkaus vuodenvaihteessa.

1948

Suomi liittyy Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Maailmanpankin (IBRD) jäseneksi. Markan perusarvo kultaan ja dollariin nähden määritellään (virallisesti 1951).

1950

Pankkien keskuspankki-luotoissa vakiintuvat pankki-kohtaiset kiintiöt ja lisäkorot.

1957–1958

Markasta tulee jälleen vaihdettava valuutta, kun ulkomaankauppa vapautetaan säännöstelystä.

1960

Pankkiluottojen keskikor-
kosäätely otetaan käyttöön.

1963

Rahauudistus vuoden alussa:
1 markka = 100 vanhaa
markkaa. Uusi rahalaki tulee
voimaan.

1969

Suomi liittyy OECD:hen ja
hyväksyy pääomanliikkeiden
ja näkymättömien liiketoi-
mien koodeihin liittyvät vel-
voitteet.

1971

Markan kiinteästä kulta-
arvosta valuuttakurssien
perustana käytännössä luo-
vutaan ja markan ulkoista
arvoa aletaan ohjata valuut-
takoriin perustuvan indeksin
avulla.

1975

Suomen Pankki avaa päivä-
luottomarkkinat.

1977

Rahalain muutos: ulkomaan-
kauppa-painoihin perustuva
valuuttaindeksi otetaan vi-
rallisesti käyttöön markan
ulkaisen arvon ilmaisemi-
seksi. Suomen Pankin johto-
kunnan tehtävänä on pitää
indeksiluku laissa määritel-
lyn vaihteluvälin sisällä.

1979

Suomen Pankki ryhtyy otta-
maan vastaan pankeilta kas-
savarantotalletuksia pankki-
en kanssa tekemänsä sopi-
muksen perusteella.

1980

Suomen Pankki lopettaa va-
luuttatermiinien kattamis-
operaatiot, ja pankit saavat
oikeuden kattaa termiinipo-
sitiot rahoitusmarkkinoilla.

1983

Korkosäännöstelyä ryh-
dytään lieventämään ja kes-
kuspankkirahoituksen pank-
kikohtaiset kiintiöt poiste-
taan.

1986

Valuuttalainsäädäntö uudis-
tetaan. Suomen Pankki alkaa
asteittain vapauttaa ulko-
maisia pääomanliikkeitä.
Pankkiluottojen keskikor-
kosäätelystä luovutaan.

1987

Rahamarkkinoiden ohjauk-
sessa aletaan käyttää sijoit-
ustodistukauppoja; pan-
keille myönnettävän päivä-
luoton merkitys vähenee sa-
malla olennaisesti. Suomen
Pankki alkaa laskea ja jul-
kaista sijoitustodistusten
markkinoihin perustuvia he-
liborkorkoja.

1991

Jäljellä oleva valuutansään-
nöstely puretaan ja Suomen
ja Neuvostoliiton välinen
clearingtili lakkautetaan.
Rahalain muutos: markan
ulkoinen arvo määritellään
suhteessa Euroopan yh-
teisöjen valuuttayksikköön
ecuun.

1992

Markka lasketaan kellu-
maan.

1993

Uusi rahalaki: vähimmäisva-
rantojärjestelmä korvaa kas-
savarantojärjestelmän.
Rahoitustarkastus aloittaa
toimintansa Suomen Pankin
yhteydessä.

1995

Suomi liittyy jäseneksi
Euroopan unioniin.

1996

Suomi liittyy jäseneksi
Euroopan valuuttakurssijär-
jestelmään ERMiin.

1998

Eduskunta hyväksyy Suomen
osallistumisen euroaluee-
seen. Eurooppa-neuvosto
päättää euroalueeseen osal-
listuvista maista, joista yksi
on Suomi. EKP ja EKPJ perus-
tetaan, ja Suomen Pankki
liittyy EKPJ:n jäseneksi
1.6.1998.

1.1.1999

Euroalue syntyy. Eurosta
tulee euroalueen virallinen
raha ja markasta sen ilmen-
tymä. Rahapoliittinen
päättösvalta siirtyy Euroopan
keskuspankin neuvostolle.
Suomen Pankki lopettaa vii-
tekorkojen laskemisen ja
julkaisemisen.

1.1.2002

Euro otetaan käyttöön
käteisrahana Suomessa ja
11 muussa euroalueen
maassa.

1.5.2004

EU:hun liittyy 10 uutta
jäsenmaata: Viro, Latvia,
Liettua, Puola, Unkari,
Tsekki, Slovakia, Slovenia,
Malta ja Kypros.

Sanasto

Deflaatio

Yleisen hintatason lasku, inflaation vastakohta.

Ecofin

EU:n ministerineuvoston talous- ja finanssiasioista päättävä kokoonpano. Ecofinin kokouksiin osallistuvat EU-maiden valtiot- tai talousministerit. Euroryhmä on euroalueen maiden valtiotvarainministereistä koostuva Ecofinin epävirallinen osa, joka keskustelee vain euroalueeseen liittyvistä asioista, mutta ei päättä niistä.

EMU

EMUn eli talous- ja rahaliiton (Economic and Monetary Union) tavoite on edistää EU-maiden taloudellista yhteistyötä ja talouskehitystä. EMU eteni vaiheittain ja saavutti kolmannen eli viimeisen vaiheensa 1.1.1999. Vuonna 1990 alkanut ensimmäinen vaihe ja 1994 alkanut toinen vaihe olivat EU-maiden talouksien lähentymisen aikaa, ja kolmannessa vaiheessa euroalueeseen osallistuvat maat ottivat käyttöön yhteisen rahan, euron.

Euro (€, e)

EMUn kolmannen vaiheen alussa 1.1.1999 käyttöön otettu euroalueen yhteinen raha. Aluksi euroa käytettiin vain tilirahana. Euromääräiset setelit ja kolikot korvasivat markan ja muut euroalueen kansalliset rahat 1.1.2002.

Euroalue

Euroalueeseen kuuluvat ne EU-maat, jotka ovat ottaneet euron käyttöön. Vuoden 2003 lopussa maat olivat Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Luxemburg, Portugali, Ranska, Saksa ja Suomi.

Eurojärjestelmä

Järjestelmän muodostavat Euroopan keskuspankki ja euroalueen kansalliset keskuspankit. Järjestelmä alkoi hoitaa euroalueen yhteistä rahapolitiikkaa vuoden 1999 alussa.

Euroopan keskuspankki (EKP)

EKP:n ja eurojärjestelmän hallinnollinen keskus Frankfurtissa. EKP perustettiin 1.6.1998. EKP on kokonaan EU-maiden kansallisten keskuspankkien omistuksessa. Se sijaitsee Frankfurtissa Saksassa, ja sillä oli vuoden 2003 lopussa noin 1200 työntekijää.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ)

EKPJ perustettiin 1.6.1998. Sen jäseniä ovat kaikkien EU-maiden keskuspankit ja EKP, mutta yhteiseen rahapolitiikkaan osallistuvat vain eurojärjestelmään kuuluvat keskuspankit. Eurojärjestel-

män ulkopuoliset keskuspankit osallistuvat EKPJ-yhteistyöhön vain rajoitetusti.

Eurooppa-neuvosto

EU:n huippukokous, johon osallistuvat jäsenmaiden valtion ja/tai hallitusten päämiehet. Sen tehtävä on muun muassa määrittellä yleisiä poliittisia suuntaviivoja ja käsitellä asioita, joita ei ole pystytty ratkaisemaan EU:n toimielimissä.

Inflaatio

Rahan reaaliarvon aleneminen eli yleinen hintatason nousu.

Keskuspankki

Rahapolitiikkaa harjoittava viranomais, joka mm. säätelee taloudessa liikkuvan rahan määrää, markkinoilla vallitsevia korkoja tai valuuttakursseja. Eri maiden keskuspankkien asema ja tehtävät poikkeavat huomattavasti toisistaan.

Likviditeetti

Maksuvalmius.

Ohjauskorko

Ohjauskoroilla määritellään rahapolitiikan linjaa sekä ohjataan markkinoiden likviditeettiä ja markkinakorkojen kehitystä. Eurojärjestelmän ohjauskorkoja ovat EKP:n perusrahoitusoperaatioiden korko, maksuvalmiusluoton korko ja talletuskorko.

Rahapolitiikka

Julkisen vallan toimenpiteet, joilla vaikutetaan rahajärjestelmän rakenteeseen ja toimintaan. Rahapolitiikkaa harjoitetaan yleisten talouspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Keskuspankit vastaavat rahapolitiikan käytännön toteuttamisesta ohjamalla taloudessa liikkuvan rahan määrää, markkinoilla vallitsevia korkoja tai valuuttakursseja.

Reaalikorko

Todellinen korko, josta on vähennetty inflaation vaikutus. Voimakkaan inflaation vallitessa reaalikorko on huomattavasti matalampi kuin nimelliskorko. Vastaavasti deflaatiotilanteessa reaalikorko on korkeampi kuin nimelliskorko.

TARGET

Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system eli koko EU:n kattava, EU-maiden kansalliset reaaliaikaiset bruttomaksujärjestelmät yhdistävä maksujärjestelmä.

Suomen Pankki

Snellmaninaukio

PL 160

00101 HELSINKI

Puhelinvaihte (09) 1831

Faksi (09) 174 872

www.suomenpankki.fi tai www.bof.fiSähköposti etunimi.sukunimi@bof.fi

Asiakaskassa avoinna ma–pe klo 9.30–12.00 ja 12.40–15.30

Viestintä

Puh. (09) 183 2628, (09) 183 2651, (09) 183 2626

Faksi (09) 658 424

Sähköposti info@bof.fi**Tilastopiste**

Puh. (09) 183 2090

Faksi (09) 183 2556

Sähköposti statistics@bof.fi**Julkaisujen tilaukset, puhelinvastaaja**

Puh. (09) 183 2566

Faksi (09) 174 872

Sähköposti publications@bof.fi**Rahamuseo**

Snellmaninkatu 2

Puh. (09) 183 2981, (09) 183 2651

Avoimna ti–pe klo 12–19, la–su klo 11–16

www.rahamuseo.fiSähköposti rahamuseo@bof.fi

Esitteen toimittaja: Hanna Saira

Kuvat: Jussi Aalto, Jaakko Koskentola, Peter Mickelsson, Hanna Saira ja Rauno Träskelin

Graafinen suunnittelu ja taitto: Jocce Jönsson

Painatus: Uusimaa Oy, Porvoo, 3/2004